

หลักฐานประกอบการพิจารณา

ข้อที่ ๕

องค์กรมีการจัดทำแผนการดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
ในข้อที่ ๒ อย่างมีส่วนร่วมของบุคลากร เพื่อการพัฒนาองค์กร

องค์ความรู้

เรื่อง ถอดบทเรียนความสำเร็จ
ของการขับเคลื่อนองค์การคุณธรรมต้นแบบ

สำนักกรรมการ 2

คณะทำงานขับเคลื่อนองค์กร STRONG จิตพอเพียงต้านทุจริต
ส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใส สำนักกรรมการ ๒

คำนำ

ตามแผนบูรณาการส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินการด้านคุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใส และป้องกันการทุจริตของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ซึ่งมีเป้าหมายที่จะเพิ่มความเข้มแข็งและยกระดับในการเป็นองค์กรต้นแบบ และเป็นศูนย์เรียนรู้เผยแพร่องค์ความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใสและการต่อต้านการทุจริต กล่าวคือ ยกระดับจากการเป็นองค์กรคุณธรรมต้นแบบ สู่การเป็นองค์กรคุณธรรมต้นแบบระดับโดดเด่น นั้น

สำนักกรรมการ ๒ ตระหนักถึงความสำคัญในการรักษามาตรฐานการเป็นองค์กรคุณธรรมต้นแบบ และขับเคลื่อนสู่การเป็นองค์กรคุณธรรมต้นแบบในระดับโดดเด่น จึงได้จัดทำองค์ความรู้เรื่อง ถอดบทเรียนความสำเร็จของการขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรมต้นแบบของสำนักกรรมการ ๒ ขึ้น เพื่อเป็นการรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการของสำนักกรรมการ ๒ ในการรักษามาตรฐานการเป็นองค์กรคุณธรรมต้นแบบ และขับเคลื่อนสู่การเป็นองค์กรคุณธรรมต้นแบบในระดับโดดเด่น

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าการรวบรวมองค์ความรู้นี้จะประโยชน์ต่อองค์กรภายในสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาหรือองค์กรภายนอกในการขับเคลื่อนการเป็นองค์กรคุณธรรม อันจะเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กรไปในทางที่ดีขึ้น และมีบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม ถือเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนต่อไป

คณะทำงานขับเคลื่อนองค์กร Strong จิตพอเพียงต้านทุจริต
ส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใส สำนักกรรมการ ๒
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญ	๑
๑.๒ เป้าหมาย	๒
๑.๓ วัตถุประสงค์	๒
๑.๔ ความหมายขององค์กรคุณธรรม	๒
๑.๕ ระดับขององค์กรคุณธรรม	๒
๑.๖ ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินองค์กรคุณธรรม	๔
บทที่ ๒ กลยุทธ์ / เทคนิคการขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรมต้นแบบ	๖
บทที่ ๓ ขั้นตอนกระบวนการที่ทำให้ประสบความสำเร็จ	๑๓
๓.๑ การประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะขับเคลื่อนองค์กรให้เป็นองค์กรคุณธรรม	๑๓
๓.๒ การกำหนดคุณธรรมเป้าหมายจาก “ปัญหาที่ยากแก่” และ “ความดีที่ยากทำ”	๒๓
๓.๓ การจัดทำแผนการดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีส่วนร่วมของบุคลากร เพื่อการพัฒนาองค์กร	๒๔
๓.๔ การมีผลสำเร็จการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้	๓๓
๓.๕ การประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน มีการปรับปรุงหรือพัฒนา มีการทบทวนหรือถอดบทเรียน เพื่อให้การดำเนินงานมีผลสำเร็จเพิ่มมากขึ้น และเป็นไปตามเป้าหมายของแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้	๔๐
๓.๖ การยกย่อง เชิดชู บุคลากรและหน่วยงานที่มีคุณธรรมหรือทำความดีจนเป็นแบบอย่างได้	๔๓
๓.๗ การมีผลสำเร็จการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้เพิ่มมากขึ้น	๔๗
๓.๘ การรวบรวมองค์ความรู้หรือผลสำเร็จการดำเนินกิจกรรมตามแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ โดยจัดทำเป็นเอกสารและจัดทำสื่อในรูปแบบต่าง ๆ	๑๐๒
๓.๙ การมีขีดความสามารถในการเผยแพร่เอกสาร องค์ความรู้หรือผลสำเร็จการดำเนินกิจกรรม และมีความพร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับองค์กรอื่น ๆ ได้	๑๐๖

บทที่ ๔ เป้าหมายการดำเนินงาน

- ๔.๑ เป้าหมายการดำเนินงาน
- ๔.๒ ปัญหาและอุปสรรค
- ๔.๓ วิธีการแก้ปัญหา

บทที่ ๕ บทสรุปและข้อเสนอแนะ

- ๕.๑ บทสรุป
- ๕.๒ ข้อเสนอแนะ

หน้า

๑๐๙

๑๐๙

๑๐๙

๑๑๐

๑๑๑

๑๑๑

๑๑๑

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญ

แผนบูรณาการส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินการด้านคุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใส และป้องกันการทุจริตของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ได้จัดทำตามกรอบของแผนที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑. แผนนโยบายการดำเนินการด้านคุณธรรมและความโปร่งใสของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา
๒. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตระหว่างสำนักงาน ป.ช. กับสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ฉบับที่ ๒
๓. แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๗๐)
๔. ประมวลจริยธรรมข้าราชการรัฐสภา

โดยนโยบาย/แผนดังกล่าวข้างต้น มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเมินผลการดำเนินการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ดังนี้

แผนส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินการด้านคุณธรรมและความโปร่งใสของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ เป็นการประเมินระดับความสำเร็จในการดำเนินการด้านคุณธรรมและความโปร่งใสของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา โดยมีคณะทำงานส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการด้านคุณธรรมและความโปร่งใสของส่วนราชการสังกัดรัฐสภาเป็นคณะกลั่นกรองเบื้องต้น และนำเสนอคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินการตามมาตรฐานความโปร่งใสของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา อ.ก.ร. ประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานราชการของรัฐสภา และเสนอ ก.ร. เพื่อพิจารณาการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โดยมีผู้ประเมินภายนอกเป็นผู้ตรวจสอบผลการดำเนินการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตระหว่างสำนักงาน ป.ช. กับสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ฉบับที่ ๒ เกี่ยวข้องกับการประเมินความสำเร็จในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และการขับเคลื่อนองค์กรต้นแบบ STRONG จิตพอเพียงต้านทุจริต

แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๗๐) เป็นการขับเคลื่อนภารกิจในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อยกระดับคุณธรรมตามกรอบการประเมินองค์กรคุณธรรมต้นแบบ

แผนบูรณาการส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินการด้านคุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใส และป้องกันการทุจริตของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ประกอบด้วย นโยบายสำคัญ ๓ ประการ ดังนี้ การยกระดับในการขับเคลื่อนกระบวนการรักษามาตรฐาน การเป็นองค์กรคุณธรรมต้นแบบ การส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินการตามหลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิถีวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์และการป้องกันการทุจริต เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานการสนับสนุน การของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ตามแนวทางของ สำนักงาน ป.ป.ช.

๑.๒ เป้าหมาย

เพิ่มความเข้มแข็งและยกระดับในการเป็นองค์กรต้นแบบ เป็นศูนย์เรียนรู้ในการเผยแพร่ องค์ความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใสและการต่อต้านการทุจริต

๑.๓ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการขับเคลื่อนภารกิจด้านด้านคุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใสและป้องกันการทุจริตของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๒) เพื่อร่วมกันผลักดันและขับเคลื่อนไปสู่การเป็นสังคมอุดมคุณธรรมตามเป้าหมายของ ยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศ และร่วมยกระดับดัชนีการทุจริตของประเทศไทย

๑.๔ ความหมายขององค์กรคุณธรรม

องค์กรคุณธรรม หมายถึง องค์กรหรือหน่วยงานที่ผู้นำและสมาชิกขององค์กรแสดงเจตนาารมณ์ และมุ่งมั่นที่จะดำเนินการส่งเสริมคุณธรรมในองค์กร ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม มาเป็นหลักในการดำรงชีวิต ตลอดจนมีส่วนร่วมรณรงค์ส่งเสริมคุณธรรมให้กับประชาชน ชุมชน หรือเครือข่ายต่าง ๆ

๑.๕ ระดับขององค์กรคุณธรรม

ระดับขององค์กรคุณธรรม แบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ

ระดับที่ ๑ องค์กรส่งเสริมคุณธรรม หมายถึง องค์กรที่ผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรได้ร่วมกัน ส่งเสริมคุณธรรมในองค์กร โดยมีการร่วมกันประกาศเจตนาารมณ์ และกำหนดเป้าหมายปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ รวมทั้งร่วมกันจัดทำแผนส่งเสริมคุณธรรมขององค์กร

ระดับที่ ๒ **องค์กรพัฒนาคุณธรรม** หมายถึง องค์กรที่พัฒนาจากระดับส่งเสริมคุณธรรม มีการดำเนินงานตามแผนอย่างได้มาตรฐาน จนประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง มีการประเมินผล มีการปรับปรุงหรือพัฒนา และมีการทบทวนหรือถอดบทเรียนจากการดำเนินงาน รวมทั้งส่งเสริมให้มีการยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคล และหน่วยงานที่มีคุณธรรมหรือทำความดี

ระดับที่ ๓ **องค์กรคุณธรรมต้นแบบ** หมายถึง องค์กรที่พัฒนาจากระดับพัฒนาคุณธรรม จนประสบผลสำเร็จ ทำให้องค์กรมีบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม บุคลากรในองค์กรมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และองค์กรมีการรวบรวมจัดทำ องค์ความรู้จากผลสำเร็จการดำเนินงานและมีความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับองค์กรอื่น โดยมีเกณฑ์ ๙ ข้อดังนี้

๑) องค์กรมีการประกาศข้อตกลง (เจตนารมณ์/ธรรมบัญญัติ/ปฏิญญา) ร่วมกันของผู้บริหาร และสมาชิกในองค์กรที่จะพัฒนาให้เป็นองค์กรคุณธรรม

๒) องค์กรมีการกำหนดคุณธรรมเป้าหมาย “ปัญหาที่อยากแก้” และ “ความดีที่อยากทำ” ที่สอดคล้องกับปัญหาคุณธรรมขององค์กร หรือคุณธรรม ๕ ประการ “พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู”

๓) องค์กรมีการจัดทำแผนการดำเนินงานด้านส่งเสริมคุณธรรมและจัดบุคลากร/ทีมงาน/ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมในองค์กรตามประเด็นคุณธรรมเป้าหมายขององค์กร

๔) องค์กรมีผลสำเร็จการดำเนิน/กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมในองค์กรตามคุณธรรมเป้าหมาย และแผนงานที่กำหนดเป็นระบบและต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น

๕) องค์กรมีการจัดระบบติดตาม รายงานประเมินผลและจัดกิจกรรมรณรงค์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมในองค์กรอย่างต่อเนื่อง

๖) องค์กรมีกระบวนการยกย่อง เชิดชู การทำความดีหรือบุคคลผู้มีคุณธรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บุคคลคุณธรรม โครงการดีเด่นด้านส่งเสริมคุณธรรม ส่วนงานดีเด่นด้านคุณธรรม ฯลฯ

๗) องค์กรมีผลสำเร็จการดำเนินงานขององค์กรตาม “ปัญหาที่อยากแก้” และ “ความดีที่อยากทำ” ตามคุณธรรม พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู เพิ่มมากขึ้น

๘) องค์กรมีการเพิ่มประเด็นคุณธรรมเป้าหมาย ในมิติการนำหลักศาสนา และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มากำหนดเป็นปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ เพิ่มเติมจากคุณธรรมอื่น ๆ อย่างชัดเจน

๙) องค์กรมีองค์ความรู้จากการดำเนินงานองค์กรคุณธรรม สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดขยายผลไปสู่องค์กรอื่นได้

๑.๖ ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินองค์กรคุณธรรม

การประเมินองค์กรคุณธรรม เป็นกระบวนการสำคัญในการส่งเสริม พัฒนา และยกระดับองค์กร เพื่อเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมและมีมาตรฐานเดียวกัน แบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ องค์กรระดับสำนัก/กองหรือเทียบเท่า ที่ตั้งอยู่ในส่วนกลาง และองค์กรที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ต่างจังหวัด การประเมินแบ่งเป็น ๓ ระดับ ๙ ตัวชี้วัด ดังนี้

ระดับที่ ๑ องค์กรส่งเสริมคุณธรรม เป็นการประเมินกระบวนการพัฒนา
ดำเนินการ ข้อ ๑ - ๓ ทุกข้อ ไม่น้อยกว่าข้อละ ๑ คะแนน รวมแล้วไม่น้อยกว่า ๖ คะแนน

ระดับที่ ๒ องค์กรพัฒนาคุณธรรม เป็นการประเมินการดำเนินงานตามแผน
ดำเนินการ ข้อ ๑ - ๖ ทุกข้อ ไม่น้อยกว่าข้อละ ๒ คะแนน รวมแล้วไม่น้อยกว่า ๑๔ คะแนน

ระดับที่ ๓ องค์กรคุณธรรมต้นแบบ เป็นการประเมินพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง
ดำเนินการ ข้อ ๑ - ๙ ทุกข้อ ไม่น้อยกว่าข้อละ ๒ คะแนน รวมแล้วไม่น้อยกว่า ๒๑ คะแนน

ส่วนที่ ๒ องค์กรระดับกรมหรือเทียบเท่า ในส่วนกลาง

การประเมินแบ่งเป็น ๓ ระดับ โดยไม่ต้องดำเนินการตาม ๙ ตัวชี้วัด แต่ให้ใช้ผลการประเมินขององค์กรในสังกัดระดับสำนัก/กองหรือเทียบเท่า มาเป็นฐานในการคำนวณว่าองค์กรระดับกรมหรือเทียบเท่าจะมีผลการประเมินเป็นระดับใด ดังนี้

ระดับที่ ๑ องค์กรส่งเสริมคุณธรรม ต้องมีผลการประเมินขององค์กรในสังกัดระดับสำนัก/กองหรือเทียบเท่า ที่ประเมินได้ในระดับ “ส่งเสริมคุณธรรม” ขึ้นไป จำนวนไม่น้อยกว่า ๘๐% ของจำนวนองค์กรในสังกัดระดับสำนัก/กองหรือเทียบเท่าทั้งหมด

ระดับที่ ๒ องค์กรพัฒนาคุณธรรม ต้องมีผลการประเมินขององค์กรในสังกัดระดับสำนัก/กองหรือเทียบเท่า ที่ประเมินได้ในระดับ “พัฒนาคุณธรรม” ขึ้นไป จำนวนไม่น้อยกว่า ๗๕% ของจำนวนองค์กรในสังกัดระดับสำนัก/กองหรือเทียบเท่าทั้งหมด

ระดับที่ ๓ องค์กรคุณธรรมต้นแบบ ต้องมีผลการประเมินขององค์กรในสังกัดระดับสำนัก/กองหรือเทียบเท่า ที่ประเมินได้ในระดับ “คุณธรรมต้นแบบ” ขึ้นไป จำนวนไม่น้อยกว่า ๗๐% ของจำนวนองค์กรในสังกัดระดับสำนัก/กองหรือเทียบเท่าทั้งหมด

เกณฑ์การประเมินองค์กรคุณธรรม

๑) องค์กรมีการประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะขับเคลื่อนองค์กรให้เป็นองค์กรคุณธรรม โดยยึดมั่นในหลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิถีวัฒนธรรมไทยและคุณธรรม ๕ ประการ พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา

๒) องค์กรมีการกำหนดคุณธรรมเป้าหมายจาก “ปัญหาที่อยากแก้” และ “ความดีที่อยากทำ” ที่สอดคล้องกับหลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิถีวัฒนธรรมไทยและคุณธรรม ๕ ประการ พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา

๓) องค์กรมีการจัดทำแผนการดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีส่วนร่วมของบุคลากร เพื่อการพัฒนาองค์กร

๔) องค์กรมีผลสำเร็จของการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้

๕) องค์กรมีการประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน มีการปรับปรุงหรือพัฒนา มีการทบทวนหรือถอดบทเรียน เพื่อให้การดำเนินงานมีผลสำเร็จเพิ่มมากขึ้น และเป็นไปตามเป้าหมายของแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้

๖) องค์กรมีการยกย่อง เชิดชู บุคลากรและหน่วยงานที่มีคุณธรรมหรือทำความดีจนเป็นแบบอย่างได้ เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้

๗) องค์กรมีผลสำเร็จการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้เพิ่มมากขึ้น องค์กรมีบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม และบุคลากรมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง ในทางที่ดีขึ้น

๘) องค์กรมีการรวบรวมองค์ความรู้หรือผลสำเร็จการดำเนินกิจกรรม ตามแผนการดำเนินงาน ที่กำหนดไว้ โดยจัดทำเป็นเอกสารและจัดทำสื่อในรูปแบบต่าง ๆ

๙) องค์กรมีขีดความสามารถในการเผยแพร่เอกสาร องค์ความรู้หรือผลสำเร็จการดำเนินกิจกรรม และมีความพร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับองค์กรอื่น ๆ ได้

บทที่ ๒

กลยุทธ์ / เทคนิคการขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรมต้นแบบ

สำนักกรรมการ ๒ ได้น้อมนำหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙) และหลักการส่งเสริม และพัฒนาองค์กรคุณธรรม มาเป็นกลยุทธ์/เทคนิคการขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรมต้นแบบ ดังนี้

๒.๑ หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

พระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรทรงยึดการดำเนินงาน ในลักษณะทางสายกลางที่สอดคล้องกับสิ่งที่อยู่รอบตัว และสามารถปฏิบัติได้จริง ทรงมีความละเอียด รอบคอบ และทรงคิดค้นแนวทางพัฒนาเพื่อมุ่งประโยชน์ต่อประชาชนสูงสุด โดยมีแนวทางในการทรงงาน ดังนี้

๑. ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ

การที่จะพระราชทานโครงการใดโครงการหนึ่ง จะทรงศึกษาข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นระบบ ทั้งจากข้อมูลเบื้องต้น จากเอกสาร แผนที่ สอบถามจากเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ และราษฎรในพื้นที่ให้ได้ รายละเอียดที่ถูกต้อง เพื่อที่จะพระราชทานความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วตรงตามความต้องการ ของประชาชน

๒. ระเบิดจากข้างใน

พระองค์ทรงมุ่งเน้น เรื่องการ พัฒนาคน ทรงตรัสว่า "ต้องระเบิดจากข้างใน" หมายความว่า ต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนที่เราเข้าไปพัฒนาให้มีสภาพพร้อมที่จะรับการพัฒนาเสียก่อน แล้วจึงค่อยออกมาสู่สังคมภายนอก มิใช่การนำเอาความเจริญหรือบุคคลจากสังคมภายนอกเข้าไปหา ชุมชนหมู่บ้านที่ยังไม่ทันได้มีโอกาสเตรียมตัวหรือตั้งตัว

๓. แก้ปัญหาที่จุดเล็ก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเปี่ยมไปด้วยพระอัจฉริยภาพในการแก้ไขปัญหา ทรงมองปัญหา ในภาพรวม (Macro) ก่อนเสมอ แต่การแก้ปัญหาก็จะเริ่มจากจุดเล็กๆ (Micro) คือ การแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้าที่คนมักจะมองข้าม ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า "ถ้าปวดหัวก็คิดอะไรไม่ออก เป็นอย่างนั้น ต้องแก้ไขการปวดหัวนี้ก่อน...มันไม่ได้เป็นการแก้อาการจริง แต่ต้องแก้ปวดหัวก่อน เพื่อที่จะให้อยู่ในสภาพที่คิดได้...แบบ (Macro) นี้ เขาจะทำแบบรี้อทั้งหมด ฉันไม่เห็นด้วย...อย่างบ้านคนอยู่ เรียบอกบ้านนี้มันผิดตรงนั้น ผิดตรงนี้ ไม่คุ้มที่จะซ่อม...เอาตกลงรื้อบ้านนี้ ระเบิดเลย เราจะไปอยู่ที่ไหน ไม่มีที่อยู่...วิธีทำต้องค่อย ๆ ทำ จะไประเบิดหมดไม่ได้..."

๔. ทำตามลำดับขั้น

ในการทรงงานพระองค์จะทรงเริ่มต้นจากสิ่งที่จำเป็นของประชาชนที่สุดก่อน ได้แก่ สาธารณสุข เมื่อร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงแล้วก็จะสามารถทำประโยชน์ด้านอื่น ๆ ต่อไปได้ จากนั้นจะเป็นเรื่องสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและสิ่งจำเป็นในการประกอบอาชีพ อาทิ ถนน แหล่งน้ำ เพื่อการเกษตร การอุปโภคบริโภคที่เอื้อประโยชน์ต่อประชาชน โดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการให้ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีที่เรียบง่าย เน้นการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ราษฎร สามารถนำไปปฏิบัติได้ และเกิดประโยชน์สูงสุด

๕. ภูมิสังคม

การพัฒนาใด ๆ ต้องคำนึงสภาพภูมิประเทศของบริเวณนั้นว่าเป็นอย่างไร และสังคมวิทยาเกี่ยวกับลักษณะนิสัยใจคอของคน ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน ดังพระราชดำรัส ความตอนหนึ่งว่า “...การพัฒนาจะต้องเป็นไปตามภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์ และภูมิประเทศทางสังคมศาสตร์ในสังคมวิทยา คือ นิสัยใจคอของคนเราจะไปบังคับให้คนอื่นคิดอย่างอื่นไม่ได้ เราต้องแนะนำ เราเข้าไปช่วยโดยที่เขาคิดให้เขาเข้ากับเราไม่ได้ แต่ถ้าเราเข้าไปแล้ว เราเข้าไปดูว่าเขาต้องการอะไรจริงๆ แล้วก็อธิบายให้เขาเข้าใจหลักการของการพัฒนานี้ก็จะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง...”

๖. องค์กรรวม

ทรงมีวิธีคิดอย่างองค์กรรวม (Holistic) หรือมองอย่างครบวงจร ในการที่พระเจ้าราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการหนึ่งนั้นจะทรงมองเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขอย่างเชื่อมโยง ดังเช่น กรณี “ทฤษฎีใหม่” ที่พระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทย เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ แนวทางหนึ่งที่พระองค์ทรงมองอย่างองค์กรรวม ตั้งแต่การถือครองที่ดินโดยเฉลี่ยของประชาชนคนไทย ประมาณ ๑๐ - ๑๕ ไร่ การบริหารจัดการที่ดินและแหล่งน้ำ อันเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการประกอบอาชีพ เมื่อมีน้ำในการทำเกษตรแล้วจะส่งผลให้ ผลผลิตดีขึ้น และหากมีผลผลิตเพิ่มมากขึ้น เกษตรกร จะต้องรู้จักวิธีการจัดการและการตลาดรวมถึงการรวมกลุ่ม รวมพลังชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เพื่อพร้อมที่จะออกสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมภายนอกได้อย่างครบวงจร นั่นคือทฤษฎีใหม่ ชั้น ๑ ชั้น ๒ และชั้น ๓

๗. ไม่ติดตำรา

การพัฒนาตามแนวพระราชดำรินี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีลักษณะของการพัฒนาที่อนุโลม และรวมขอมกับสภาพธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและสภาพของสังคมจิตวิทยาแห่งชุมชน คือ “ไม่ติดตำรา” ไม่ผูกมัดติดกับวิชาการและเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงของคนไทย

๘. ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด

ในเรื่องของความประหยัดนี้ ประชาชนชาวไทยทราบกันดีว่าเรื่องส่วนพระองค์ก็ทรงประหยัดมากดังที่เราเคยเห็นว่า หลอดยาสีพระทนต์นั้นทรงใช้อย่างคุ้มค่าอย่างไร หรือฉลองพระองค์แต่ละองค์ทรงใช้อยู่เป็นเวลานาน ดังที่ นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา เคยเล่าว่า “กองงานในพระองค์โดยท่านผู้หญิงบุตรี วีระไวทยะ บอกว่าปีหนึ่งพระองค์ เบิกดินสอ ๑๒ แท่ง เดือนละแท่ง

ใช้จนกระทั่งทุกที ใครอย่าไปทิ้งของท่านนะ จะกริ้วเลย ประหยัดทุกอย่าง เป็นต้นแบบทุกอย่าง ทุกอย่างนี้ มีค่าสำหรับพระองค์หมด ทุกบาททุกสตางค์จะใช้อย่างระมัดระวัง จะสั่งให้เราปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ” ขณะเดียวกันการพัฒนาและช่วยเหลือราษฎรทรงใช้หลักในการแก้ไขปัญหาด้วยความเรียบง่าย และประหยัดราษฎรสามารถทำได้เอง หากได้ในท้องถิ่นและประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในภูมิภาคนั้น ๆ มาแก้ไขปัญหา โดยไม่ต้องลงทุนสูงหรือใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยากนัก ดังพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า “...ให้ปลูกป่า โดยไม่ต้องปลูก โดยปล่อยให้ขึ้นเองตามธรรมชาติจะได้ประหยัดงบประมาณ...”

๙. ทำให้ง่าย

ด้วยพระอัจฉริยภาพและพระปรีชาสามารถในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำให้การคิดค้น ตัดแปลง ปรับปรุงและแก้ไขงานการพัฒนาประเทศตามแนวพระราชดำรินั้นไปได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน และที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และระบบนิเวศโดยส่วนรวม ตลอดจนสภาพทางสังคมของชุมชนนั้น ๆ ทรงโปรดที่จะทำสิ่งที่ยากให้กลายเป็นง่าย ทำสิ่งที่สลับซับซ้อนให้เข้าใจง่าย อันเป็นการแก้ปัญหาด้วยการใช้กฎแห่งธรรมชาติเป็นแนวทางนั่นเอง แต่การทำสิ่งยากให้กลายเป็นง่ายนั้น เป็นของยาก ฉะนั้น คำว่า “ทำให้ง่าย” หรือ “Simplicity” จึงเป็นหลักคิดสำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศ ในรูปแบบของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑๐. การมีส่วนร่วม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นนักประชาธิปไตย จึงทรงนำ “ประชาพิจารณ์” มาใช้ในการบริหาร เพื่อเปิดโอกาสให้สาธารณชน ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้มาร่วมกัน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชน หรือความต้องการของสาธารณชน ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า “...สำคัญที่สุดจะต้องหัดทำใจให้กว้างขวาง หนักแน่น รู้จักรับฟังความคิดเห็น แม้กระทั่งความวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่นอย่างฉลาด เพราะการรู้จัก รับฟังอย่างฉลาดนั้นแท้จริง คือ การระดมสติปัญญาและประสบการณ์อันหลากหลาย มาอำนวยความสะดวก บริหารงานให้ประสบความสำเร็จที่สมบูรณ์นั่นเอง...”

๑๑. ประโยชน์ส่วนรวม

การปฏิบัติพระราชกรณียกิจและการพระราชทานพระราชดำริในการพัฒนาและช่วยเหลือ พสกนิกร ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงระลึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ ดังพระราชดำรัส ความตอนหนึ่งว่า “...ใครต่อใครบอกว่า ขอให้เสียสละส่วนตัวเพื่อส่วนรวมอันนี้ฟังจนเบื่อ อาจรำคาญ ด้วยซ้ำว่า ใครต่อใครมาก็บอกว่าขอให้คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม อาจมานึกในใจว่า ให้ ๆ อยู่เรื่อย แล้วส่วนตัวจะได้อะไร ขอให้คิดว่าคนที่ให้เพื่อส่วนรวมนั้น มิได้ให้ส่วนรวมแต่อย่างเดียว เป็นการให้ เพื่อตัวเองสามารถที่จะมีส่วนร่วมที่จะอาศัยได้...”

๑๒. บริการรวมที่จุดเดียว

การบริการรวมที่จุดเดียวเป็นรูปแบบการบริการแบบเบ็ดเสร็จ หรือ One Stop Services ที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในระบบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย โดยทรงให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นต้นแบบในการบริการรวมที่จุดเดียว เพื่อประโยชน์ต่อประชาชนที่จะมา ขอใช้บริการ จะประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย โดยจะมีหน่วยงานราชการต่าง ๆ มาร่วมดำเนินการ

และให้บริการประชาชน ณ ที่แห่งเดียว ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า “...กรม กองต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับชีวิตประชาชนทุกด้านได้ สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประองตองกัน ประสานกันตามธรรมดา แต่ฝ่ายต้องมีศูนย์ของตน แต่ว่าอาจจะมึงานถือว่าเป็นศูนย์ของตัวเองคนอื่นไม่เกี่ยวข้อง และศูนย์ศึกษา การพัฒนาเป็นศูนย์ที่รวบรวมกำลังทั้งหมดของเจ้าหน้าที่ ทุกกรม กอง ทั้งในด้านเกษตรหรือในด้านสังคม ทั้งในด้านทางาน การส่งเสริมการศึกษามาอยู่ด้วยกัน ก็หมายความว่า ประชาชน ซึ่งจะต้องใช้วิชาการ ทั้งหลายก็สามารถที่จะมาดู ส่วนเจ้าหน้าที่จะให้ความอนุเคราะห์แก่ประชาชนก็มาอยู่พร้อมกันในที่เดียวกัน เหมือนกัน ซึ่งเป็นสองด้าน ก็หมายถึงว่า ที่สำคัญปลายทางคือประชาชน จะได้รับประโยชน์และต้นทุน ของผู้เป็นเจ้าของที่ให้ประโยชน์...”

๑๓. ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ

มองธรรมชาติให้ออก กักน้ำตามลำธาร ช่วยให้ป่าสมบูรณ์ช่วยให้ชาวเขาที่มีอาชีพเรือกจะ ลดปัญหาหาเสพติดลงไป การช่วยดูแลผู้ตัดยา เขาจะไม่กลับไปเสพซ้ำและสามารถกลับมาช่วยเราอีกแรง ทำให้ได้แนวร่วมเพิ่มขึ้นอยู่แบบสมดุล ซึ่งการจะมองปัญหาออกต้องมีใจว่าง ไม่ลำเอียง ต้องมีจิตอันพิสุทธิ์

๑๔. ใช้ธรรมปราบอธรรม

ทรงนำความจริง ในเรื่องความเป็นไปแห่งธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของธรรมชาติมาเป็น หลักการ แนวปฏิบัติที่สำคัญในการแก้ปัญหาและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาวะที่ไม่ปกติเข้าสู่ระบบที่เป็นปกติ เช่น การนำน้ำดี ชับน้ำเสีย หรือเจือจางน้ำเสียให้กลับเป็นน้ำดี ตามจังหวะการขึ้นลงตามธรรมชาติ ของน้ำ การบำบัดน้ำเน่าเสียโดยใช้ผักตบชวาซึ่งมีตามธรรมชาติ ให้ดูดซึมสิ่งสกปรกปนเปื้อนในน้ำ ดังพระราชดำรัสความว่า “ใช้อธรรมปราบอธรรม”

๑๕. ปลูกป่าในใจคน

เป็นการปลูกป่าลงบนแผ่นดินด้วยความต้องการอยู่รอดของมนุษย์ ทำให้ต้องมีการบริโภค และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง เพื่อประโยชน์ของตนเอง และสร้างความเสียหายให้แก่ สิ่งแวดล้อม ปัญหาความไม่สมดุลจึงบังเกิดขึ้น ดังนั้นในการที่จะฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กลับคืนมา จะต้องปลูกจิตสำนึกในการรักผืนป่า ให้แก่คนเสียก่อน ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า “...เจ้าหน้าที่ ป่าไม้ควรจะต้องปลูกต้นไม้ ลงในใจคนเสียก่อน แล้วคนเหล่านั้นก็จะพากันปลูกต้นไม้ลงบนแผ่นดินและ รักษาต้นไม้ด้วยตนเอง...”

๑๖. ขาดทุนคือกำไร

“...ขาดทุน คือ กำไร Our loss is our gain... การเสียคือ การได้ ประเทศชาติก็จะก้าวหน้า และการที่คนอยู่ดีมีสุขนั้น เป็นการนับที่เป็นมูลค่าเงินไม่ได้...” จากพระราชดำรัสดังกล่าว คือ หลักการ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่อพสกนิกรไทย “การให้” และ “การเสียสละ” เป็นการกระทำ อันมีผลเป็นกำไร คือ ความอยู่ดีมีสุขของราษฎร ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนได้

๑๗. การพึ่งตนเอง

การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ในเบื้องต้นเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้ประชาชนมีความแข็งแรงพอที่จะดำรงชีวิตได้ต่อไป แล้วขั้นต่อไปก็คือ การพัฒนาให้ประชาชนสามารถ “พึ่งตนเองได้” ในที่สุด ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า “...การช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนในการประกอบอาชีพและตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ก่อนอื่นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งยวดเพราะผู้มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งพาตนเองได้ ย่อมสามารถสร้างความเจริญในระดับสูงขึ้นต่อไป...”

๑๘. พออยู่พอกิน

การพัฒนาเพื่อให้พสกนิกรทั้งหลายประสบความสุขสมบูรณ์ในชีวิตได้เริ่มจากการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมประชาชนทุกหมู่เหล่าในทุกภูมิภาคของประเทศไทย ได้ทอดพระเนตรความเป็นอยู่ของราษฎรด้วยพระองค์เอง จึงทรงสามารถเข้าพระราชหฤทัยในสภาพปัญหาได้อย่างลึกซึ้งซึ่งว่ามีเหตุผลมากมายที่ทำให้ราษฎรตกอยู่ในวงจรแห่งทุกข์เข็ญ จากนั้นได้พระราชทานความช่วยเหลือให้พสกนิกร มีความกินดีอยู่ดีมีชีวิตอยู่ในขั้น “พออยู่พอกิน” ก่อน แล้วจึงขยับขยายให้มีชีวิตสมรณะที่ก้าวหน้าต่อไป การพัฒนานั้น หากมองในภาพรวมของประเทศมิใช่งานเล็กน้อย แต่ต้องใช้ความคิดและกำลังของคนทั้งชาติจึงจะบรรลุผลสำเร็จ ด้วยพระปรีชาญาณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงทำให้คนทั้งหลายได้ประจักษ์ว่าแนวพระราชดำริในพระองค์นั้น “เรียบง่าย ปฏิบัติได้ผล” เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า “...ถ้าโครงการดี ในไม่ช้า ประชาชนก็ได้กำไร จะได้ผลราษฎรจะอยู่ดี กินดีขึ้น จะได้ประโยชน์ไป...”

๑๙. เศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า ๓๐ ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงย้ำแนวทางการแก้ไข เพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

๒๐. ความซื่อสัตย์ สุจริต จริตใจต่อกัน

“...คนที่ไม่มี ความสุจริต คนที่ไม่มี ความมั่นคง ชอบแต่ มั่งง่าย ไม่มีวันจะ สร้างสรรค์ ประโยชน์ส่วนรวมที่สำคัญอันใดได้ ผู้ที่มีความสุจริตและความมุ่งมั่นเท่านั้น จึงจะทำงานสำคัญยิ่งใหญ่ที่เป็นคุณ เป็นประโยชน์แท้จริงได้สำเร็จ...” พระราชดำรัส เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๒๒

“...ผู้ที่มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้ น้อยก็ย่อมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้มีความรู้มากแต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ...” พระราชดำรัส เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๓๓

“...ผู้ว่า CEO ต้องเป็นคน ที่สุจริต ทุกจริตไม่ได้ ถ้าทุจริตแม้แต่นิดเดียวก็ขอแข่งให้ มีอันเป็นไป...”

“...ข้าราชการหรือประชาชนมีการทุจริต ถ้ามีทุจริตแล้วบ้านเมืองพัง ที่เมืองไทยพังมาเพราะมีทุจริต...” พระราชดำรัส เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๖

๒๑. ทำงานอย่างมีความสุข

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเกษมสำราญและทรงมีความสุขทุกคราวที่จะช่วยเหลือประชาชน ซึ่งเคยมีพระราชดำรัสครั้งหนึ่งความว่า “...ทำงานกับฉัน ฉันไม่มีอะไรจะให้ นอกจากการมีความสุขร่วมกัน ในการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น...”

๒๒. ความเพียร : พระมหาชนก

จากพระราชนิพนธ์พระมหาชนก เป็นพระราชนิพนธ์ที่พระองค์ทรงใช้เวลาค่อนข้างนานในการคิดประดิษฐ์ ทำให้เข้าใจง่าย และปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพสังคมปัจจุบัน อีกทั้งภาพประกอบและคติธรรมต่าง ๆ ได้ส่งเสริมให้หนังสือเล่มนี้มีความศักดิ์สิทธิ์ที่หากคนไทยน้อมรับมาศึกษาวิเคราะห์ และปฏิบัติตามรอยพระมหาชนก กษัตริย์ผู้เพียรพยายามแม้จะไม่เห็นฝั่งก็ยังว่ายน้ำต่อไป เพราะถ้าไม่เพียรว่ายน้ำจะตกเป็นอาหาร ปู ปลา และไม่ได้พบกับเวทคาที่มาช่วยเหลือน้ำให้จมน้ำไป เช่นเดียวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงริเริ่มทำโครงการต่าง ๆ ในระยะแรก ที่ไม่มีความพร้อมในการทำงานมากนัก และทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ทั้งสิ้น แต่พระองค์ก็ได้ท้อพระราชหฤทัย มุ่งมั่นพัฒนาบ้านเมืองให้บังเกิดความร่มเย็นเป็นสุข

๒๓. รู้ รัก สามัคคี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสในเรื่อง “รู้ รัก สามัคคี” มาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นคำสามคำที่มีค่าและมีความหมายลึกซึ้ง พร้อมทั้งสามารถปรับใช้ได้กับทุกยุค ทุกสมัย

รู้ : การที่เราจะลงมือทำสิ่งใดนั้น จะต้องรู้เสียก่อน รู้ถึงปัจจัยทั้งหมด รู้ถึงปัญหา และรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหา

รัก : คือความรัก เมื่อเรารู้ครบด้วยกระบวนการแล้ว จะต้องมีความรัก การพิจารณาที่จะเข้าไปลงมือปฏิบัติแก้ไขปัญหานั้น ๆ

สามัคคี : การที่จะลงมือปฏิบัตินั้น ควรคำนึงเสมอว่าเราจะทำงานคนเดียวไม่ได้ ต้องทำงานร่วมมือร่วมใจเป็นองค์กร เป็นหมู่คณะ จึงจะมีพลังเข้าไปแก้ปัญหาให้ลุกลางไปได้ด้วยดี

๒.๒ หลักการส่งเสริมและพัฒนางองค์กรคุณธรรม

ในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นั้น จำเป็นต้องมีหลักการในการดำเนินการที่ดีมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ได้มีการน้อมนำเอาหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาเป็นหลักการในการดำเนินการดังนี้

๑. ระเบิดจากข้างใน เป็นหัวใจสำคัญที่สุดต้องให้เกิดจากความตระหนักรู้ที่มุ่งมั่นตั้งใจ มีเป้าหมายเดียวกันของผู้นำและสมาชิกขององค์กรหากทำโดยถูกบังคับหรือทำตามกระแสนโยบายไม่ตั้งใจจริงจะไม่เกิดผลหรือไม่ยั่งยืน ดังนั้น สิ่งจำเป็นที่สุดคือต้องสนับสนุนให้บุคลากรของสำนักกรรมาธิการ ๒ มุ่งขับเคลื่อนองค์กรด้วยใจที่มีความสุขในการดำเนินการนั้น

๒. ทำแบบองค์กรรวม ต้องทำพร้อมกันทั้งระบบ ทุกระบบขององค์กรโดยให้ประสานสอดแทรกไปกับการบริหารและการทำงานปกติขององค์กรโดยไม่แยกออกมาเป็นโครงการหรือกิจกรรมเดี่ยว ๆ ที่ขาดความเชื่อมโยงกับระบบใหญ่ขององค์กร

๓. ทำตามหลักความจริง ต้องทำจากสภาพความจริงขององค์กรโดยมีการศึกษาปัญหาและต้นทุนความดีขององค์กรให้เป็นระบบ แล้วลงมือทำตามลำดับขั้น แก้ปัญหาที่จุดเล็กก่อน ทำให้ง่ายไม่ติดขัดตำรา การเรียนรู้จากที่อื่นเป็นเพียงแนวทางมาปรับใช้ให้เหมาะกับองค์กรของตน

๔. การมีส่วนร่วม ต้องสร้างโอกาสให้ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมเพราะเป้าหมายสำคัญของการส่งเสริมคุณธรรมคือการทำให้คนมีจิตสำนึกและพฤติกรรมที่สะท้อนการมีคุณธรรมมากขึ้นจึงต้องให้ทุกคนเป็นพลังร่วมกันขับเคลื่อน

๕. ทำความดีเพื่อความดี ตั้งใจพัฒนาองค์กรคุณธรรมเพื่อสร้างองค์กรที่ดี สร้างคนดีเพื่อสังคมดี มุ่งประโยชน์ ส่วนร่วมโดยไม่มีเป้าหมายเคลือบแฝงเพื่อประโยชน์อื่น

บทที่ ๓
ขั้นตอนกระบวนการที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

สำนักกรรมการธิการ ๒ ได้ดำเนินการตามแนวทางของตัวชี้วัดและเกณฑ์การเป็นองค์กรคุณธรรม โดยมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนภารกิจด้านคุณธรรม จริยธรรมและความโปร่งใส เพื่อยกระดับมาตรฐานในการเป็นองค์กรคุณธรรมต้นแบบ ซึ่งมีรายละเอียดขั้นตอนกระบวนการที่ทำให้ประสบความสำเร็จ ดังนี้

๓.๑ องค์กรมีการประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะขับเคลื่อนองค์กรให้เป็นองค์กรคุณธรรม
สำนักกรรมการธิการ ๒ ได้ร่วมกันประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะขับเคลื่อนองค์กรให้เป็นองค์กรคุณธรรม โดยยึดมั่นในหลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิถีวัฒนธรรมไทยและคุณธรรม ๕ ประการ พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา หรือมนโยบายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นโยบายด้านคุณธรรมและจริยธรรม นโยบายให้คุณให้โทษสำหรับการปฏิบัติ หรือฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมและนโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคลตามหลักธรรมาภิบาล และมีการประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน ทั้งภายใน (ไลน์ / เฟซบุ๊ก / อินทราเน็ตสำนักกรรมการธิการ ๒ และผ่านระบบงานสารบรรณ อิเล็กทรอนิกส์ (e - office) และสื่อสาธารณะ (เฟซบุ๊ก คุณธรรม ชำราชการ สว. เพจ ชมรม STRONG / Line ชมรม STRONG และ website ศูนย์เรียนรู้องค์กรคุณธรรมต้นแบบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๓.๑.๑ กิจกรรมร่วมประกาศเจตนารมณ์

เมื่อวันอังคารที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๕ นำโดยนายอุสาคห์ ชูสินธุ์ ผู้อำนวยการสำนักกรรมการธิการ ๒ และบุคลากรในสำนักกรรมการธิการ ๒ ร้อยละ ๑๐๐ ประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะขับเคลื่อนสำนักกรรมการธิการ ๒ ให้เป็นองค์กรคุณธรรม

ภาพกิจกรรมการประกาศเจตนารมณ์ร่วมกัน
ที่จะขับเคลื่อนให้สำนักกรรมการธิการ ๒ เป็นองค์กรคุณธรรม

ประกาศสำนักกรรมการ ๒
เรื่อง เจตนารมณ์ “ขับเคลื่อน สำนักกรรมการ ๒ เป็นองค์กรคุณธรรมต้นแบบ”
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ตามที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้กำหนดแนวทางการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินการด้านคุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใสและป้องกันการทุจริต ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ เพื่อยกระดับไปสู่องค์กรคุณธรรมต้นแบบ นั้น สำนักกรรมการ ๒ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินการด้านคุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใสและป้องกันการทุจริตเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนสำนักกรรมการ ๒ ไปสู่การรักษามาตรฐานการเป็นองค์กรคุณธรรมต้นแบบ โดยยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักการทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สืบสานวิถีวัฒนธรรมไทย รักษาวัฒนธรรมองค์กร และส่งเสริมสนับสนุนองค์กรสร้างจิตสำนึก และต้นกล้าในหลักสูตรธรรม ๔ ประการ คือ พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู จึงขอประกาศเจตนารมณ์ร่วมกัน ดังนี้

๑. บ่มบ่มน้ำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำมาใช้ในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิตโดยยึดหลักการ ดังนี้
 - ๑.๑ ความพอประมาณ คือ การเดินทางสายกลาง
 - ๑.๒ ความไม่เผลอ คือ การดำเนินชีวิตโดยคำนึงเหตุผลและความจำเป็น
 - ๑.๓ การมีภูมิคุ้มกัน คือ การพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และรูปแบบต่าง ๆ
๒. ดำรงชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นแบบแผนของการประพฤติปฏิบัติที่สั่งงาม และมีการแสดงออกที่สามารถรู้ เข้าใจ ช่างแข็ง ยอมรับและใช้ปฏิบัติร่วมกันในสังคมไทย อาทิ ภาษาไทย มารยาท การแต่งกาย ประเพณีและพิธีการศาสนา เป็นต้น
๓. ดำรงชีวิตด้วยความพอเพียง พอประมาณ ไม่โลภ ไม่เปิดเป็นขี้ขี้บ สัจคน มีเหตุผล สร้างภูมิคุ้มกัน และมีความรู้สึกรอบคอบและรอบด้าน เพื่อให้สามารถถอดพันวิญญูติต่าง ๆ
๔. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมีวินัย เคารพกฎหมาย ปฏิบัติตามกติการะเบียบ จริยธรรมขององค์กร และสังคม รับผิดชอบภาระหน้าที่สังคมและสิ่งแวดล้อม
๕. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต ซื่อสัตย์ ซื่อตรง ยึดมั่น ยืนหยัดในความถูกต้อง และเป็นธรรม ไม่ยินยอมพร้อมต่อด้านการทุจริตทุกรูปแบบ

๒

๖. มีจิตอาสา เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม ช่วยเหลือเกื้อกูลต่อสรรพสิ่งทั้งหลายเพื่อประโยชน์สุขของสังคม
 ๗. มีความกตัญญู รู้คุณของแผ่นดิน องค์การและผู้มีพระคุณ ตอบแทนบุญคุณเมื่อมีโอกาส ตามหลักการของความถูกต้องดีงาม
- เพื่อแสดงถึงเจตนารมณ์และศรัทธาอันไม่โอนในการดำเนินการขับเคลื่อนและรักษามาตรฐานการเป็นองค์กรคุณธรรมต้นแบบ บุคลากรสำนักกรรมการ ๒ จึงขอประกาศเจตนารมณ์และยึดถือปฏิบัติร่วมกันสืบต่อไปดังนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗

(นายสุชาติ ชูอินทร์)
ผู้ดำรงตำแหน่งสำนักกรรมการ ๒

ภาพประกาศสำนักกรรมการ ๒ เรื่อง เจตนารมณ์ “ขับเคลื่อน สำนักกรรมการ ๒ เป็นองค์กรคุณธรรมต้นแบบ” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ประกาศสำนักกรรมการ ๒
เรื่อง นโยบายให้คุณให้โทษสำหรับการปฏิบัติหรือฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรม
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ตามที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้กำหนดแผนบูรณาการส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินการด้านคุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใสและป้องกันการทุจริตของสำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ นั้น เพื่อเป็นการขับเคลื่อนองค์กรตามแผน สำนักกรรมการ ๒ จึงได้กำหนดมาตรการให้คุณให้โทษสำหรับการปฏิบัติหรือฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรม ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ดังนี้

ข้อ ๑ ในการพิจารณาผลการประเมินการปฏิบัติราชการ (PMS) ให้ผู้บังคับบัญชา พิจารณาโดยนำการประพฤติตนตามประมวลจริยธรรมข้าราชการรัฐสภามาประกอบการพิจารณา

ข้อ ๒ มอบประกาศเกียรติบัตรเพื่อเชิดชูข้าราชการสำนักกรรมการ ๒ ที่ปฏิบัติงาน ตามประมวลจริยธรรมข้าราชการรัฐสภา ที่เป็นผู้ที่มาปฏิบัติราชการโดยมีประวัติการลาป่วยหรือลา กิจ รวมกันไม่เกินสิบวันต่อปียกเว้นลาป่วยจำเป็นและมาสายไม่เกินห้าครั้งต่อปี

โดยให้กลุ่มงานบริหารทั่วไปของสำนักกรรมการ ๒ ดำเนินการมาปฏิบัติราชการ ของบุคลากรในสำนัก แล้วรายงานให้คณะทำงานขับเคลื่อนองค์กร STRONG จัดพอเพียงด้านทุจริต ส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักกรรมการ ๒ เพื่อทราบ และให้ผู้อำนวยการสำนัก กรรมการ ๒ มอบประกาศนียบัตรให้บุคลากรที่มีคุณสมบัติดังกล่าวในรอบปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ข้อ ๓ ให้ผู้อำนวยการสำนักและผู้บังคับบัญชากลุ่มงานดำรงตนเป็นแบบอย่าง ตามประมวลจริยธรรมข้าราชการรัฐสภาและสอดส่อง ดูแล ป้องกัน และป้องปราม มิให้ข้าราชการ ในสำนักกรรมการ ๒ ฝ่าฝืนหรือไม่ประพฤติตนตามประมวลจริยธรรมข้าราชการรัฐสภา

ข้อ ๔ หากมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามให้ดำเนินการตักเตือนและทำความเข้าใจ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม แต่ถ้ายังพบว่าไม่มีการแก้ไขและปรับเปลี่ยน พฤติกรรมให้ทำหนังสือตักเตือนเป็นลายลักษณ์อักษรต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗

(นายสุชาติ ชูสินธุ์)
ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๒

ภาพประกาศสำนักกรรมการ ๒ เรื่อง นโยบายให้คุณให้โทษสำหรับการปฏิบัติ
หรือฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗